

ALSÓLENDVAI HIRADÓ

Előfizetési ára:	Felelős szerkesztő:	Laptulajdonos és kiadó:	Kéziratokat nem adunk vissza.
Egész evre 8 K	OSZESZLY M. VICTOR.	BALKÁNYI ERNŐ.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: B a l k á n y i
Fél evre 4 "			Ernő könyvkereskedésben Alsólendván.
Negyed evre 2 "			
Egyes szám ára 20 fillér.	MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.		A nyilttér sora egy korona.

Egy szegény ember története.

Írta: **Dr. FILKOR MÁRTON** alsólendvai ügyvéd.

Szomoru gyászmenet kísérte el Lak Márton holttestét az alsólendvai alsó-temetőbe. Nem volt szem, amely kisírva ne lett volna, de mi volt a kísérők fájdalomhoz képest az elhunyt feleségének szomorúsága és négy apró árnyékának (a legidősebb 8 éves, a legfiatalabb 5 hónapos csecsemő) szívet facsaró sírása, hogy egyetlen támaszukat, a jó apát, kikhez gyermeki szeretettel ragaszkodtak, egy elvadult ember, Simonka Pál hercegi segédördös, mintha csak egy dámvadra lőtt volna, éjjel orozva, két másik erdőőrrel együtt — miután a fértályú korcsmában leittasodtak s a gyilkos Simonka kijelentette, hogy „ma még az Uristent is lelövöm“ s hogy „ha a Szűz Mária lesz a védelmező, akkor is megölöm — bekerítve, hogy valahogy el ne meneküljön, lelőtte.

Hallva az ember az erdőnek ezt a rémes gyilkosságát, hogy melyek azért történt, mert a szegény meggyilkolt Lak Márton a milliókkal bíró Főúr negyvenzer holdas erdejéből egy rohadásnak induló fából — amelynek kitisztítása az erdőnek csak hasznára van — bizonyára nem lopási szándékkal, hanem csak kis ebédjét akarta megfőzni és négy zsenge gyermekének meleg szobát csinálni, egy óra valót összeszedett, önként kéri az ember magától, hogy az a Kegyelmes Herceg Esterházy Miklós nemesszüvű főúr, aki a szegények iránt közismert szeretettel viseltetik és a hozzá fordulokat mindenkor szívesen segíti: tud-e arról, hogy alkalmazottai a szorgalmas munkásnéppel szemben mily viselkedést tanúsítanak? s helyesli-e Öméltsőség, hogy egyik feleségét erdőre, kinek teitjeit mint gazda felkészítő s aki ezelőtt három hónappal egy teherben lévő nőt egy másik jó cimborájával együtt pusztussal valami csekély ok miatt úgy összevert, hogy ennek folytán a szegény nő életveszélyes állapotban holt gyermeket szült, — egy több gyermekes apát egy értékelen, rotható galyért éjnek idején, lesből, mint egy dámvad, lelőtt?

De látva ezt az óriási kegyetlenséget, önként felmerül az a kérdés is, hogy Simonka Pált minő rossz szellem ösztönözhette arra, hogy egy ember-társa életét ilyen játéki módon, mondhatni minden ok nélkül kioltja? Mert elvitatathatlan, az ő lelkében bizonyos elváltozásoknak kellett történni, hogy egy ilyen rémes gyilkosságot csak úgy, mintha egy csirkének a nyakát vágná el, minden lelkifurdalás nélkül elkövetthessen.

Ha egy kicsit gondolkozunk és tudjuk azt, hogy az ilyen erdősök kiből kerülnek ki s hogy felettes hatóságai által minő utasításokkal láttatnak el, nem csodálkozhatunk azon, hogy a sok brutális eljárás után akadt egy közülük, aki jogosultnak látja azt is, hogy az ő mindenható erdős hatalmát el nem ismerő szegény embert megantassa, megmattassa neki fegyverének erejét és azt egyszerűen lelője.

Egy ilyen erdős egész üldözési mániába esik s minden törekvése oda irányul, hogy mentül több kihágási ügyet jelentsen be felettes hatóságának; mert az nemcsak azért jár reá nézve előnyvel, mert felettes hatóságától buzgóóságáért elismerést nyer, de azért is, mivel biztosra vehető, hogy a fősolgabíroságnál kihágási eljárás lesz az ügyből s ha ő azt mint tanu megjelenik, ezért neki napidíj jár.

A feljelentésre elég alap az, ha valaki átmeget az erdőn, jöllehet másutt nem lehet a községből közlekedni; feljelentik, hogy az erdőben járt; feljelentési alap, ha valaki a kötényében egy marék száraz levelet vagy rotható fagalyat akar

hazavinni, továbbá, ha valaki egy fél liternyi földiepret, 10 fillér értékű gombát szed, vagy valami élő galyat — amiből a nagy fák között fa ugysem lehet — levág. Szóval: feljelentik a legcsekélyebb dologért is, amely alkalmas arra, hogy kihágási eljárás tárgyát képezhesse. A tárgyaláson aztán a segédőr ur mint tanu jelenik meg s az ő eskü alatti tanuvallomása elég arra, hogy a vádlott, habár ártatlan is, elítéltessek.

Magam többször hallottam olyankor, mikor ilyen faveleves kihágási ügyben nem valami szívesen elvállaltam a vádlott képviselőtét, hogy a fősolgabíroság folyosóján a tárgyalást váro fegyveres erdőőrök (mire való náluk a fegyver, mikor a hatóságnál jelennek meg?), akik közül az egyik mint a kihágási cselekmény elkövetésének szemtanuja, a másik pedig mint aki az eseményt a társától hallotta (a legszebb összetett bizonyíték!), mondogatják a szegény vádlottnak, de úgy, hogy abból a vádlott ügyvédje is értsen: „magának is kár volt ide jönnie, meg ügyvédet is kár volt hoznia, mert mi megesküszünk s a mi eskünknek a törvény nagy erőt tulajdonít!“ Különösen jó egyetértésben élnek ezek az erdőőrök, a kihágási ügyekben nagyon szívesen tanusodnak egymás mellett, ami akkor tűnik ki, amikor egymással összevesznek s bosszúból leleplezik egymást.

Igy tehát az erdősöknek a szegény ember feljelentésére annyi okuk van, amennyit akarnak, s igitkeznek is ezzel a józakkal mentül többet émi, mert ez nemcsak felettes hatóságuknak, hanem saját maguknak is tetemes hasznot hoz.

Érdekes megtudni azt is, hogy egy ilyen szegény üldözött embernek — kinek a kihágási eljárás gyakran igazságtalanul zudítja a nyakába — nemcsak büntetést kell elszenvédenie, hanem az illető feljelentő közegnek, aki rendesen magasabb állásban van (főerdész, erdőmester), a tárgyaláson való napidíját is. (Miert jár egy állandóan alkalmazásban levő egyének napidíj, s pláne fuvardíj, mikor ez természetben megjár neki?) A szegény embert a büntetésen kívül elmarasztalják tehát a következő összegekben: a főerdész vagy erdőmester napidíja 10 kor., fuvardíja 12 korona, az erdős tanudíja 8 korona, átlag kettőé 16 kor., mondjuk, vádlottnak is van tanuja, ez is 6 korona, — ami összesen 42 koronát tesz ki.

Vagyis, ha egy szegény ember az uradalmi erdőben a szokott uton átmeget, szed egy kötény száraz levelet, egy kis rotható galyat, fél liter zamócát vagy gombát, s azt a folyton éhes segédördös meglátja, rögtön fel lesz jelentve az erdőmesternek, ki ha kegyes akar lenni az illetőhöz, egyszerűen magához hívja s reászab 20—50 korona bírságot, de ha az illető ezt nem fogadja el, vagy az erdőmester ur nem tartja érdemesnek, kihágáért feljelenti a fősolgabírosághoz s akkor az illető a tíz fillér értékű száraz galyért vagy falevelért hideg telben meztelb elmehet Lendvára vagy Novára s megethet 20—30 kilométer utat. Ezt az utat a feljelentő alkalmazott kocsin, jó meleg bundában szintén végigszalja, de ő ezt szívesen megteszi, mert amellett, hogy neki fix fizetése van és a fuvar sem kerül pénzbe, ezen megtett utát 30—40 korona (amekkora a távolság) jár. Szerencsére, ezen összeget ritkán lehet a kihágás elkövetőjén behajtani, mert hisz a kihágást elkövetők legtöbbször földönfutó szegény emberek, akik csak a végső nyomor kényszerítő hatása alatt — hogy talán gyermekeiket a megfagyástól megvédjék — követik el azt a kihágást, a mit emberi törvények szerint bűnnek tartani nem is szabad.

Ezekben voltam bátor rámutatni azokra a lelki motívumokra, melyek Simonka Pált a gyilkosságra ösztönözték. Simonka Pál különben előzőleg egy Hozsián Márkné nevű asszonyt, kinek háza s belsőségüknek telke lenyulik az uradalmi

erdőre, azért, mert Hozsiánné mint afféle terhesasszony, megkívánta a földi epret és egy társával együtt bement az erdőbe, egy másik erdőssel megtámadott, elkezdte a puskatussal össze-vissza verni s nyakánál fogva az erdőből kihurcolta, közben testét folyton csipkedte és szerelmi ajánlatot tett neki, mondvá, hogy akkor nem jeli fel; végül Hozsiánnét úgy megverte, hogy ennek következtében az asszony hónapokig át beteg volt s hatodik hónapban levő csecsemője holtan született meg. Ezért Simonka Pált a kir. járásbíroság, majd pedig a zalaegerszegi kir. törvényszék egy napi fogházra ítélte, a közigazgatási hatóság pedig Hozsián Márknét — Simonka Pál, illetve annak felettes hatósága feljelentése folytán — szintén megbüntette s tekintélyes költségekben elmarasztalta.

Ezek Simonka Pál, a gyilkos segédőr ismert dolgai, de mennyi kegyetlenséget követhetett el társaival együtt, amikről a nyilvánosság nem tud? Mert az erdő nem tud beszélni, ami ott történik, az marad az ismeretlenség homályában, s az elszenvedett ütések, a jogtalanságok büntetlenül maradnak.

Megállapíthatjuk tehát, hogy Simonka Pál cselekményének rugója a felettes hatóságának velők szemben alkalmazott módszeréből sarjadt ki, melynél fogva meg volt az utasításuk, hogy az uradalmi erdőn keresztül járókat (nehogy az emberi szag a kedves szarvasok kényelmét megzavarja), a szükséges erőszakkal távolítsák el.

Mi kell az ilyen félművelt embernek, mikor felettes hatósága teljes hatalommal megbizzza? Ez nem tud azzal a hatalommal élni és örüli a lelke, hogy az általa megvetett polgársággal azt érezteheti. Magát a szegény polgárságnál különbnek tartva, viselkedésével sokszor készakarva surlódást idéz elő, a korcsmában pedig, ha szóváltásba kerül, rögtön fegyverrel áll elő s ezáltal is sok kellemetlenséget okoznak.

Ezek a szociális bajok azok, melyek a népet a végelkeseredésbe vezetik s gyűlöletet keltenek lelkében azok iránt, akik nem is saját érdemökből, de gyakran meg nem engedett uton milliókat érő vagyonhoz jutottak s most a szegény népet alkalmazottaik által üldöztetik. Pedig az a milliós vagyon azzal a maroknyi falevellel vagy rotható gallyal nem lesz kevesebb, sőt még az sem lenne nagy áldozat, ha a vihar által kitört s években át ott rotható szálfákat is szétosztanák azok között, akik télviz idején együtt dideregnek ruhátlan gyermekeikkel. Nem volna ez sem nagy adomány, hanem csak egy kis morzsa arról a dusan terített asztalról, melyen a mi nagyuraink lakmároznak, míg a szegény polgárság milliós — sajnos — küzködik a mindennapi betevő falatért.

Ezek után nemcsak az emberi szív jósága, de az alkalmazott teitjeit való jogi felelősség is előírja, hogy a meggyilkolt Lak Márton árva maradt családja eltartásáról az, akinél Simonka Pál alkalmazásban volt mint feleskett erdőőr, gondoskodjék. Miért is egy a magam, mint annak a mélyen suttott családának, de a nagyközönség nevében is felkérem Herceg Esterházy Miklós Öhercegségedet, hogy könyörülijön meg azta a családon, melyet egy elvetemült alkalmazottja a szerető apától orgyilkos módon megfosztott s ezáltal a legnagyobb nyomorba juttatott. Egyben pedig legyen kegyes utasítani alkalmazottait, hogy az erdők kezelése körül a főszempont nem a szarvasok kényelmére fektetendő s azért, mert valaki átmeget az erdőn, vagy egy kis gombát szed, ne tegyék ki az erdőőrök brutalitásainak, hanem főkötelességüknek tartásák embereiket kitanítani, hogy mindenkiel tisztességesen bánjanak, fegyvereiket csak komoly szembeszállás esetén használják s különösen a nyilvános helyeken fegyvertelenül jelenjenek meg.

holdas erdejéből levágott egy podvás, száradó fát és azt piciny, egyszerűs nyomortanyája felmelegítése végett haza akarta szállítani. Ezért kellett meghalnia, ezért jutott rettentő nyomorba négy éves, rongyos kis árva...

Az alsólendvai és hosszufalui hegy apró, zsuppal fedett, füstös házikóit többnyire földhözragadt szegény emberek lakják, akik lent a városban nem bírnák megfizetni a mérgező drága lakbért. Mi itt lent a városban 36—40 koronáért vásároljuk a tűzifának (annak ellenére, hogy körülük vagyunk véve erdőségekkel), ez a fa felszállítva a hegyre, a hegy lakóinak körülbelül dupla árba kerül. A szegény napszámosféle emberek tehát, akiknek 3—4 havi keresetük nem sokkal több egy öl fa áránál, úgy szerzik be tűzifa-szükségletüket, ahogy tudják. Vagyis: a tilalom ellenére bejárnak az erdőbe és ott összeszedve a száraz faágakat, leveleket, azt viszik haza fűteni. Az erdőőrök tudnak jól a szegény hegyi lakók eme kényszer-számolásáról, de ha rajta is ütnek egy-egy ilyen fatolvajon, vagy nem bántják, vagy csak néhány fillérrel büszköljék meg és futni hagyják. Simonka Pál 23 éves hercegi segéd-erdőr, a „fészemű Simonka” azonban réme volt az erdő apró fatolvajainak. Irgalmat nem ismerő, brutális ember volt, aki ha elcsipthetett valakit, tekintet nélkül arra, hogy egy kötény száraz falevelet vagy egy félliter szárcát visz-e ki az illető a herceg negyvenezer holdás erdejéből, kegyetlenül elbánt vele. Egy Hozian Márkné nevű terhes asszonyt például nemrég valami csekély ok miatt az erdőben annyira összevert, hogy ez súlyos beteg lett és holtan szülte meg hatodik hónapban levő csecsemőjét. Ezért Simonkát az alsólendvai kir. járásbíróság, majd pedig a zalaegerszegi kir. törvényszék vád alá helyezte és el is ítélte. Ennek dacára a durva embert nem bocsátották el a szolgálatból...

Lak Márton 36 éves, nő, négy gyermekes alsólendva-hegyi napszámos-embernek már sok kellemetlensége volt Simonka Pál segédőrrrel. Hír szerint Simonka egy ízben az erdőben megverte Lak feleségét s mikor Lak ezért Simonkát kérdőre vonta, ez hetykén rávergetett a töltényes táskájára és ezt a kijelentést tette:

— Vigyázz, mert még ez lesz a halálod!
És a lelketlen ember beváltotta fenyegetését,

Felszisszent Kolonics a főhadnagy utolsó szavaira. Véresre verte Pali feleségét! azt az asszonyt, akinek a szemébe egykor ő is olyan szívesen tekintgetett. Kolonics magából kikelve ordította:

— Akkor... akkor hát elfogom a gazembert!

Másnap Hídvégen és Bánután házról-házra járt egy pupos, sánta, harmonikás vándorlegény. (Abban az időben csapatosan járták a minden nemzetségbeli vándorlegények szép, de szomorú Magyarországot.) Estére járt az idő és a harmonikás vándornak is szállás kellett. Bizony oda-került egy félig agyonvert asszonyhoz, a Pali feleségéhez. A szép asszony árnyéka volt a régiének. Csak a szép szeméi voltak még meg, azok is kisírva. A ringó termete még gyönyörű lett volna, de a sok verés után összeesve. Amikor a vándor éjjeli szállást kért s meglátta az asszonyt, majdnem kiesett a szerepéből. Szegény beteg asszony szívesen látta. Adott neki helyet. Aztán beszélgettek. Az asszony igen tartózkodóan viselkedett. Olykor felzokogott s a gyermekét csókolgatta.

A vándorlegény végigdült a zsuppszalmán és nézte-nézte a keszrgő asszonyt, akiért ő egy időben hiába vágyott. Közben az ablakon halk zörrenés hallatszott, mire az asszony felvidult, majd megint elszomorodott. Aztán a gyermekét letette és ment ki az éjszakába: körülnézni, nincs-e baj. Csendes minden. Csak a ház előtti régi hársfa koronájából szól le valaki alig hallhatóan:

— Édes angyalom, megbocsájtás-e?

vasárnap éjjel ott omlott ki Lak Márton meleg, párolgó vére a lárma-fai kirándulóhely tőzszomszédságában, egy tisztáson.

Lak Márton, a négy gyermekes napszámos-ember (a legidősebb gyermeke 8 éves, a legfiatalabb 5 hónapos) vasárnap délután látogatába ment a hosszufalui hegyen lakó Czipó Péterhez. Hosszuncyelt baltát és kis kézfűrészt vitt magával. Czipó Péterrel ennek lakásán jó későig elbeszélgettek s úgy 9 óra tájban mindketten azzal a szándékkal indultak meg a bedenei erdő irányában, hogy onnan fát „szereznek.” Az erdőben találtak is egy száraz fát, azt levágták és a levágott fát kettéle fűrészelve, megindultak vele a lakásuk felé.

A két szegény ember azonban, vállukon a levágott fával, alig ért ki az erdőből, eléjük lépett három erdőőr, nevszerint Gerencsér Pál segédőrs Gerstmaier Károly és Simonka Pál segédőrként és a fa átadására szólították fel őket. Az egyik verzió így mondja el a továbbiakat: Mikor az erdősök felszólították a két embert, hogy tegyék le a fákat, Czipó nem tett azonnal eleget a felhívásnak, hanem tovább akart menni. Erre az erdősök közül ketten nekiestek Czipónak és a puskágyával súlyosan összeverték. (A két és zöld foltok Czipó testén még ma is láthatók.) Mikor Lak látta, hogy társát ütlegelik, futásnak eredt. Akkor az egyik erdős Simonkára kiáltott: — Lőjj utána!

Simonka lőtt és a szegény Lak Márton halálosan találva összerogyott. Néhány perc múlva vége volt.

Ismételjük, így mondja el az esetet az egyik verzió. A gyilkos és a két másik erdős viszont azt vallják, hogy a két ember megtámadta őket. (Az kicsit furcsán hangzik, hogy a két fegyvertelen ember megtámadta a három fegyveres őr.) Czipó Péter kést akart elővenni és ezzel akart Gerencsér Pál erdőőrré és Gerstmaier Károly segédőrré támadni. Ezért verték meg a puskással.

Mig Gerencsér és Gerstmaier Czipót „kezeltek,” addig Lak — a gyilkos Simonka vallomása szerint — őrét támadt és baltájával többször feléje vágott, hogy megsebezze. Simonka ekkor odaszólt a tőle mintegy husz lépésnyire levő Gerstmaiernak:

— Segíts Károly, mert agyonvág, vagy én lövöm le!

Gerstmaier nem hallotta a hívást s csak Simonka fegyverének durranására lett figyelmes. Simonka rálőtt Lakra s a löveg a szerencsétlen ember oldalát találta. Lak még elvászorgott mintegy 12—20 lépésnyire, ott egy rémes ordítással arca bukott és mire hozzámertek, már halott volt.

— Meg, meg, — felelt az asszony, — csak gyere le és egyél valamit!

— Hát ez ki a fene itt a száimán? — kérdezte a szobába lépő Lapu.

— Vándorlegény. Nyomorék a szegény.

— Adtál neki enni? — szót újból Pali s aztán a vándor felé fordult: — Itt van egy kis pálinka, talán jól esik...

— Keszenek szépen pácsi, nagyon jó lesz...

Pali leakasztotta válláról a puskát, „ült a párolgó hus mellé, ami a kályhában kotyvadt, aztán megragadta a kezét annak a drága, jó asszonynak.

— Bocsáss meg, drága Rózsám, hogy én téged a jóságod mellett is mindig vertelek. Azt mondták, hogy az a Kolonics, aki mig katonáskodtam, pajtáskodott veled, hozzád jár. De te kikosaraztad. Megtudtam, hogy nem igaz. Mert ő ki sem mozdult Lendváról. Asszony, nem vagy bűnös... többé sohasem bántalak!

— Nem ám gazember! — dörögte a vándorlegény (Kolonics), duplacsövű pisztolyát Lapunak szegezve és Pali puskáját kézbe ragadva. — Nem bántod többé ezt az asszonyt!

...Mint kis gyermek, láttam Lapu Pali, amint Kolonics az apam vendéglőjébe bekísérte és mikor a zsandárokak átadta. (Hogy örültek szegény zsandárok!) Láttam, mikor a Fekete-ér partján felakasztották. Aztán láttam még egyszer szegény Pali csontjait, 1890-ben, mikor a vasuti hid odakerült, ahol szegény Paliak — örök nyugalomra adták...

Idősb REVERENCICS ISTVÁN

Simonka Pál még a gyilkosság éjjelén jelentkezett a csendőrségen, mely letartóztatta. Mikor a csendőrök hétfőn felkísérték a gyilkosság színhelyére, kevesbe mult, hogy a holtest körül egybesereglett hegyi nép meg nem lincselte.

— Süssék ki a másik szemét is a vak kutyanak! — kiáltották feléje és ha a csendőrök közbe nem lépnek, megverik.

Lak Márton holtestét hétfőn délután a bíróság felboncoltatta s Józsa Fábión és Brünner József alsólendvai orvosok megállapították, hogy a sörétek Laknak a tüdejét és szívét is érték. A szerencsétlen embert kedden délelőtt temették el az alsólendvai alsó-temetőben.

A gyilkos segédőrs a kir. járásbíróság fogházában várja a büntetést. — Lak családja a legnagyobb nyomorban maradt hátra.

Minden háziasszony

teljes meggyőződéssel mondja: Nincs kávé Franck nélkül! és azért ajánlják csak a „Valódi” Franck-ot a „kávédaráló” védjeggyel, melyet belföldi nyers anyagból Kassán, honi ipar állít elő.

HIREK.

— **Hazai Samu miniszter vármegyénben.** Báró Hazai Samu honvédelmi miniszter a múlt héten egy napig, báró Klobucsár Vilmos honvédelmi főügyelő, Nyék vezérkari százados és Pálffy örnagy társaságában, az építendő új kaszárnya ügyében Zalaegerszegen időzött.

— **Esterházy Miklós herceg gyásza.** Esterházy Miklós herceget, az alsólendvai hitbizományi uradalom tulajdonosát súlyos gyász érte. Nagybátyja, Esterházy Alajos herceg gárdakapitány pénteken Bécsben elhunyt. Az elhunyt főr holtestét Kismartonba szállították, hol a családi kriptába nagyszámu gyászoló közönség jelenlétében helyezték örök nyugalomra.

— **Főorvosi kinevezés.** Dr. Balás Béla főispán dr. Gránér Adolf és dr. Halász Miksa főorvosok orvostudományi vizsgálati bizottságai főorvosoknak nevezte ki.

— **Egy borzasztó helyzetbe jutott család** nevében szólnak kegyesszívű olvasóinkhoz és a helybeli pénzügyezetekhez és jótékony célú egyesületekhez vallási különbség nélkül. Lak Márton, egy alsólendva-hegyi napszámos-embert a lapunk más helyén bőven ismertettük ok miatt egy erdős puskagolyója kiszóllította az élok sorából. A szerencsétlen áldozat családos ember volt, feleséget és gyermekeket hagyott hátra. Özvegye és négy apró árva (a legidősebb 8 éves, a legfiatalabb 5 hónapos) a legborzasztóbb nyomorok néznek elébe. Itt a tél s ők nem tudnak lakbért fizetni, nincs fűtőanyagjuk, kenyér és egy krajcárnyi pénz nélkül állanak. Akinek érző szíve van, az át tudja érezni azt a borzasztó helyzetet, amibe a szegény Lak Márton még szegényebb családja került. Ezekhez az érző, emberi szívekhez fordulunk kérsünkkel, hogy segítsenek a nyomorult családon! Bizalommal kérjük a minden jóban előjáró takarékpénztárakat, a jótékony célú egyesületeket és jószívű olvasóinkat: nélkülözhető filléreiből juttassanak valamit a négy éhező kis árvának. Adományokat szerkesztőségünk is elfogad, pontosan nyugtáz és rendeltetési helyére juttat. Aki gyorsan ad, az kétszeresen ad!

— **Gyűjtés a szanatorium-egyesületnek.** November elején városunkban is gyűjtöttek a József Kir. Herceg Szanatorium-Egyesület javára. A két rendőrs által kezelt két tászkában befolyt összesen 21 korona 47 fillér.

Közgazdaság.

Egy kas méh.

Nincs az Istennek olcsóbb és mégis hasznosabb állata a kerek világon a „mézes bogár”. Tíz hold föld nem hoz annyi kieszta jövedelmet, mint teszem csak negyven kas méh. És mégis olyan, de olyan kevés a bogaras kieszta. Ugy kellene pedig, hogy minden gazda kertjében ott álljon a méhes.

és hát miért nincs? Azért, mert a gazdába gyermekkorában nem nevelték bele, nem szoktatták hozzá, hogy a méhes a gazdaság kiegészítő része. Ennél is úgy vagyunk, hogy a mit nem szokott meg a gyerek, azt nem folytatja az öreg. Pedig a vén fát már nehéz hajtítani. Itt is földolag a megkedveltetés. Amivel nem foglalkozunk jó korán, azt meg sem szerethetjük. Minden mesterségen csak akkor van Isten áldása, ha kedvvel, szeretettel folytatjuk.

Sokan azért nem méhészkednek, mert félnek a méhespéstől. Hiszen gyávaság az, ha az ember fél a bogártól, fél egy kis csipéstől. De meg okos állatka a méh. Jobb számító és építő, mint a vármegyei főmérnök. Nagyobb emberismerete van, mint akárhány bölcsészettudornak. A növényvilágot is jobban ismeri akárhány természettudósnál. Hiszen nem bántja a méh a jó embert; főképp azt nem, akit mindennap lát, akit rajta segít. Csak az idegent fogadja gyanakodva, akár csak az — ember. A gazdát és családját tagjait megismerik. A két szememmel láttam, mikor egy helyen a méhesgazda négy éves fia odament a méhes elé, s a kirakodott méheket végigsepergette a deszkáról a pusztá kis tenyerével, és mégsem bántotta egy is. Miért? Mert ismerték.

Hát csak hozzá kell fogni! Nem kell mindjárt kezdetben valami költséges méhes sem. Megfér akármilyen csendes, védett helyen, valahol a ház végében, vagy a zöldes kert egy kis zugában. És nem is kell többel kezdeni, ha nem lehet, — csak egy kassal.

Például: van a gazdának egy 14—15 éves fia, aki bejár az ismétlő-iskolába. A fiu tanulja itt a méhekkel való bánásmódot is. Az apa vesz a fiu név- vagy születésnapjára egy kas méhet.

Miért is ne venne az apa a kedves fiának, a neve viselőjének, továbbbhorozójának, faja főntartójának? Hiszen minden apa a gyermekeiért él és dolgozik.

Ez az egy kas méh az első évben rajzik, megszorodik. Az egyből lesz kettő-három. A második évben megint minden egyes kas szaporít. Most már van méz is, van haszon. A hasznból egy kis házikót is fel lehet már építeni. És lehet folytatni a szaporítást mind tovább és tovább.

Hiszen ez a foglalkozás olyan szép! Növekedik a fiu, de folyton szaporodnak a kasok is. Közben ellátogat nevesebb méhészekhez is, azoktól elles sok okos dolgot és fogást. Legény lesz a fiuból, végre — a maga gazdája. De bizony mikor így beleszokott, így vérebe ment a méhészkedés, később még lebeszélni sem lehet róla. Hiszen jó pénzért veszik a mézet, látja a hasznot.

Jó apák! Gondoljatok arra is, hogy a mi kis vagyontok van, azt el kell tán aprózni fiatoknak. Már most gondoskodjatok tehát, hogy a csekély föld jövedelmét fiatok megszoríthatassák a méhészkedés jövedelmével. Vegyetek hát fiatoknak csak — egy kas méhet a nevék napjára! Nektek is gyönyörűségek lesz belőle!

Baromfikolera.

A baromfiak betegségei között legveszedelmesebb a kolera. Hogy hogyan lépt fel, azt nem lehet tudni, csak azt észleli a lakosság, hogy döglök a baromfi. A vadmadár hozza, a szegény gazdaember tyukocskája elkapja és még a legrendezettebb baromfiudvar lakója is elhull tőle.

Pedig ezen a bajon ma már lehet segíteni. Van a baromfivésznek a kolerának ellenszere a galloszeriben. Elismert, kipróbált szer, de kevesen ismerik, pedig használatának általánosnak kellene lenni. Törvényileg vagy szabályrendeletileg ki kellene mondani, hogy minden egyes baromfi-koleraeset bejelentendő a községházán s ha nem is az egész falu összes baromfia, de azok, melyek konstatálhatólag összejárhattak az inficiáltakkal, bejuttatandók. Az ojtóanyagot vagy a község, vagy az állam kedvezményes áron bocsátja az érdekeltek rendelkezésére. A veszélyeztetett udvarok

be lesznek ojtva, a távoli utcáknak meg nincs mit félniök. A betegség terjedésének gát vetetik ezáltal.

Persze a fertőzésnek sok mindenféle eshetősége forog fenn, de a legáltalánosabb mégis csak az, hogy egy udvarban lép fel, ahová valami beteg vadmadár elpotyogtatta a betegség csiráit. Ha már most az 5—6-ik szomszéd baromfiat is immunizáljuk, megakadályozzuk a betegséget terjedésében, mert a beteg vadmadár vagy elrepül vagy elhull, de helyben biztos nem marad. A vadmadarak közt járvány nem igen van.

Egy másik gyakori fertőzési eset a folyóvíz mentén szokott leginkább előfordulni. Népünknek az a sajátos szokása, hogy a döglött apróbb állatokat a folyóvízbe dobja, hadd sodorja el a víz a betegséget! Nem gondolja el, hogy a folyómenti összes községek állományait befertőzi ezzel az eljárással. No már most a víz partján legelésző és a vízben lubickoló ludak, réccék, elkapkodják a betegséget és elterjesztik a faluban.

Egy harmadik közönséges fertőzési mód az, hogy az asszonyok a piacról hozzák a baj csiráit. Egy-egy bubos kacsalával, vagy szakállas tyukkal.

Itt megint csak egy-két udvar elsőrendű fertőzéséről lehet szó, amely esetekben a közvetlen környék bejuttatásával meg lehet akadályozni a terjedést. Persze jó volna, ha azt a jámbor asszonyt rá lehetne venni, hogy a piacon vett baromfit ne eresse azonnal a többiek közé, hanem tartsa elkülönítve megfigyelés alatt. De ez határos a lehetetlenséggel. Arra azonban a gyakorlat rá fogja vezetni, hogy ha bejuttatja veszedelem idején baromfiállományát, tyukjait, kacsalé megmaradnak és pénzselhet belőlük. Ellenben ha nem jelenti be a betegséget és nem ojtat sem ő, sem a szomszéd, — odavész az egész község baromfia.

— **Dr. Flóris Áron és Kiss-féle** szabadalmazott **gyógyfűgőző** gyógyít sikerral reumát, csuzt, köszvényt. **Masszirozógép** pedig gyógyít feltétlen tüdővész és számos betegségét, mely a mellkas fejlettségéből és mellhártyagyulladásból ered. Külön prospektus Kiss József bádognosnál Békéscsabán kapható.

— **Orvosi tanács.** „A tüdővész leg-sikeresebb házi gyógymódja,“ utánvételt 2 korona 50 fillér. „A rheuma, csuz, köszvény házi gyógymódja“ ugyanennyi, a „Miképp lehetünk hosszúleűek?“ című mű 3 kor. 85 fillér. Megrendelhetők **dr. Flóris Áron** orvosnál Budapest, Karpfenstein-u. 18.

Vincellért keresek.

Ajánlatok Brenner Antal címre

Alsólendvára küldendők.

A PAJOR-féle

Ügyvédi, pénzügyi és irodai

„Határidő napló“

megjelent és kapható

Balkányi Ernő könyvkereskedőnél

Alsólendván és Muraszombatban.

Téli menetrend

megjelent s 50 fillérért kapható

Balkányi Ernőnél

Alsólendván.

6050

közj. hit. bizonyítvány orvosoktól és magánosoktól igazolja, hogy a

KAISER-féle Mell-Karamella
három fenyővel

Köhögés rekedtség, hurut, elnyálkásodás és gőrcsős köhögés ellen legbiztosabban használhatók.

Csomagonként 20 és 40 fillér, dobozban 60 fillérért

kapható Alsólendván **Fuss F. Nándor** gyógyszerészertárában. *—7

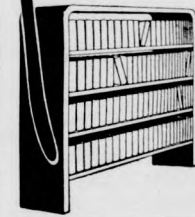
KINCSES KALENDÁRIOM

megjelent és 2 kor.-ért kapható

Balkányi Ernő üzletében

Alsólendván.

Képes Hét
100
Kötetes
Könyvtára

vászonkötéses köteteket az előfizetők 50 fillér ráfizetés ellenében

Ingyen és bérmentve kapják meg.

Falk, Geijerstam, Gorkij, Krudy, Dóczy, Szomaházy, Szemere György stb. hírneves írók műveinek gyűjteményes kiadása.

Minden hónapban egy kötet.

A KÉPES HÉT előfizetése 6 hónapra 6 kötettel együtt 8 korona.

Kiadó: Budapest, V., Visegrádi-u. 8.

A göntérházi gőzmalom lisztlerakata

Alsólendván, Főut, Levasits-féle ház üzlethelyiségében

megnyilt.

Itt mindenféle s állandóan friss **lisztek, korpa, zamicskó, tengeri és tengeri-liszt** a legolcsóbb napi árak mellett árusítottatnak.

Naponta friss **komlós kenyér!**

Előfizetőknek ingyenes
hirdetés-rovata.

Ipar és kereskedelem

Előfizetőknek ingyenes
hirdetés-rovata.

HELYBELIEK:

ARNSTEIN BENŐ fűszer-, festék-, esemege-, liszt-, vetemény-magvak, ugyszinten norinbergi, üveg- és porcellánkerekedése. Deszka-, épületfa-, szenraktár

ASCHERL JÓZSEF építész, építési vállalkozó. Elvállal építési tervek készitését, mindennemű építkezést, valamint szakvélemény adását.

BADER HERMAN cipész. Kész cipők raktára.

BECK MIKSA sütődéje a Főuton (saját ház).

BORS ISTVAN kőtelgyártó.

BLAU SÁNDOR vasuti vendéglője az állomásnál.

ERMÉNYI JÁNOS hábsütő és mezéskaletesos.

EPPINGER SAMU téglagyáros és gőzmalom-tulajdonos Alsólendva.

FERENCZY JÓZSEF vendéglős.

FREYER LIPÓT norinbergi-, díszmű-, üveg-, porcellán-, vegyesáru- és esemegekereskedése.

Özv. FARAGÓ ISTVANNÉ borbély- és fodrász.

FUCHS FERENC fűszer- és vegyeskereskedése.

FEHER ANTAL köröm- és kocszi-kovács.

GOMBOSY és WENDL fűszer-, esemege-, rövid-, norinbergi-, üveg- és porcellán-áru kereskedése.

GREGORENCICS JÓZSEF szikvizgyára. Kivá-natra szikvizet vidékre is szállít.

GÖNCZ GÁBOR pékmester ajánlja saját felügyelete alatt készült házi rozkenyereit és süteményeit.

GERICS JÁNOS kosárfonó és faedénykereskedő.

Özv. GÁLLITS TAMASNÉ kéményseprő-mesternő

GRUBER FERENC lisztraktára Főut, Levasics-féle házban. Mindentéle liszt a legolcsóbb árban.

HARTMANN EDÉ férfi-szabó (Alsó-utca.)

HEGEDICS ISTVAN eszmadia.

KANCsal JÓZSEF vendéglője a Kanizsai-utcában

LEVASICS FERENC építőiparos.

MAYER ÖDÖN órás és ékszerész. Nagy raktár china-ézüst árukban.

MAURER FERENC szobafestő és mázoló.

MARTON KÁLMÁN vaskereskedése. Legnagyobb választék vas- és vasalásokban. Varrógép-, gaz- és gép-, szén-, cement- és malomkő-raktár.

MURSICS LAJOS építőiparos.

NEUBAUER ANDRAS „Korona” nagyvendéglője

NEMETH ERNŐ borbélyüzlete Főut, Beck-f. házban

NEMETH PÁL gép- és épülettakatos.

PANDUR LAJOS szoba- és címfestő, épület- és butor-mázoló

PERKÓ VENDEL hentesáru-üzlete a Főuton.

POLLAK LAZAR nagykereskedő. Dohány és szivar nagy-áruda.

REICHENFELD LAJOS mészáros.

RAMFTL SÁNDOR uri-szabó és angol női felöltő-készítő

SCHWARC KAROLY bórkereskedő és szikvizgyáros

SIPOS DANIEL uriszabó angol szövet-ujdsónagjai megerkeztek, melyekből fess, szép ruhák készülnek.

SCHRANTZ ELEK rőfös- és divatáruháza. Allandó nagy raktár a kütűnő Central-Bobbán varrógépekben

SIPOS LAJOS épület- és műbádogos.

SIMONKA JÁNOS szijgyártó.

SCHAFFHAUSER ENDRE mechanikus, Főutca

TIVADAR FERENC vas- és fűszerkereskedése.

Özv. TUSKE FERENCNE vendéglős.

TAKÁTS FERENCZ asztalos.

TOPLAK JÁNOS vegyeskereskedése, mesz- és cement-raktára és cement-áru készítése.

VARGA MÁTYÁS a szőlőhegyen olesón elad fas és zöld szőlőoltványokat a legjobb bor- és esemegefajokban. Különösen ajánlja a kreáca-oltványokat

WORTMAN BENŐ rőfös- és divatáru-kereskedése.

WALTERSDORFER ADOLF mészáros.

WOLFSOHN HENRIK központi kávé.

WEISZ ZSIGMOND elsőrendű férfi-szabó.

VIDÉKIEK:

ÁG ISTVAN vegyeskereskedése Lendvahosszufalu.

BERÉNYI ISTVÁN vasáruháza Lendvavásárhely.

CSEKE KÁROLY eszszreg-paraszai gőzmalma.

DOMA JOZSEF vendéglős Lendvavásárhely

DZSUBAN JÁNOS vendéglős Alsólakos.

FRANKÓ ANTAL vendéglője Bántornya.

FÜRST ALAJOS kereskedő Kerkaszentmiklóson.

FÜRST LIPÓT vendéglős Rüdics.

FÖLDES MÓR „Zrínyi”-kávéháza Csáktornyan.

GIDER GUSZTAV vendéglős Zsitkóc.

GÁL JÓZSEF molnár Petesháza.

HORVÁTH IVÁN vendéglős Bántornya.

GAÁL SÁNDOR, a rüdicsi hengergőzmalom új her-lője ajánlja ujjonnan átalakított malmt minden-nemű gabonák őrlesére.

HORVÁTH GÉZA vegyeskereskedő Cserföld.

IVANICS FERENC ácsmester Hosszufalu.

KRALL MÁTYÁS mechanikus kerékpár- és varró-gép javító műhelye Csáktornyan.

KEPE MIHALY Hosszufalu. Elvállal mindennemű betonmunkát. Kész esővek és hidak kaplatók.

KANCsal ISTVAN vendéglős Rüdics

KONTLER KÁROLY vegyeskereskedése Lendva-hosszufalu.

KOLLER JÁNOS vegyeskereskedő Gáborjánháza

KÓSA MÓRIC szakvizsgázott cipész Nemesnép.

LOVÉNYAK VINCE borbély Lendvavásárhely

LEBOVITS KÁROLY vendéglős Damása.

LACHENBACHER JÓZSEF kereskedő Zalabaksa.

MILHOFER TESTVEREK vegyeskereskedése Lendvavásárhely.

MAYER MIKSA FIA vegyeskereskedő Pórszombat

MAYER JAKAB kereskedő Muraszerdahely.

NEUBAUER PÉTER vendéglős Kebeleszmárton

NEMETH ISTVÁN esreces-m. és tetőfedő Resznek

POLLAK SAMU vendéglős Murahely (Deklezsín.)

PRESZLER VICTOR Hungaria-kávéháza Komárom

ROSENBERGER DAVID kereskedő Zalabaksán.

REICH HENRIK fűszer-, vegyesáru-, festék- és veteménymagvak kereskedése, bor-, sör- és pálinka-mérés Nagypalán.

SPIEGEL ADOLF vendéglős Völgyifalu.

SBÜL KÁROLY vendéglős Radamos.

SCHWARCZ LIPÓT butorkereskedő Varasd.

SALAMON JÁNOS molnár Lovászi.

STERMANN JOZSEF ácsmester Lendvahosszufalu.

SZABÓ FERENC cipész Lendvavásárhely.

TURNAUER BÉLA kereskedő és vendéglős Murarév

TÓKA LAJOS új műmalma és lisztraktára Csente-völgy. Kéri a n. é. közönség szives pártfogását.

TOPLAK JÁNOS ác és építő-mester Bakónak.

TIBOLD ANDRÁS vendéglős Belatin.

VOGEL SAMU vendéglős Szentgyörgyvölgy.

VIGH KÁROLY és TÁRSA gőzmalma Göntérháza. Vesz mindentéle gabonát s elad legjobb liszteket.

VARGA JOZSEF vendéglős Lendvavásárhely.

840., 909., 968., 991/1912. vh. sz.

Arverési hirdetmény.

Mándy Samu (100 K), Engel Bernát (428 K 14 fill.), Polgár Dávid és társa (53 K 07 fill.), Ampeller cég (425 kor. 50 fillér) végrehajtók javára az alsólendvai kir. járásbíróóság 1912. V. 510. 148. 454. 177. számú kiküldetést rendelő végzése alapján 1006 kor. 71 fill. követelés és járuléai kielégítésére Lenti községben

1912. évi november 4-én d. e. 1/2 11 órakor

lovak, hordók, borok, sertések, kocsis és egyéb ingóságok 2649 kor. 50 fillér becsértékben bírói árverés utján fognak eladatni a következő általános árverési feltételek mellett:

Ha a tárgy becsértéke meg nem ígértetnék, az a kiküldési áron alul is a legtöbbet ígérő által megvettnek jelentetik ki még akkor is, ha más árverelő által ígértet nem tétetett. Minden tárgy vételára azonnal készpénzben fizetendő, melynek lefizetése után az elárverezett tárgy a vevő birtokába adatik. Ha a legtöbbet ígérő a vételárt azonnal le nem fizetné, a tárgy azonnal ujabban árvereltetik s ez esetben a fizetés nem teljesítő árverelőnek a netaláni többletkez igénye nincs, ellenben a netaláni kisebb összeget pótolni köteles s az árverés további folyamán részt nem vehet.

Alsólendván, 1912. október 16.

Ha vel, kir. bír. vjhajtó.

Ön meg mer nőszülni
mielőtt elolvasta volna

„Az eljegyzéstől az esküvőig“
cimű **hasznos, sőt nélkülözhetetlen?**
utmutatóját minden házasulandónak

Amire csak akar, mindenre ad felvilágosítást.

2 koronáért megrendelhető: **Benkő Gyula**
Grill-féle udv. könyvkereskedésében Budapest,
V., Dorottya-utca 9. sz.

**Alsólendván, a Városház-
utcában egy 2 szobából és
mellék-helyiségekből álló
földszinti lakás azonnal
KIADÓ.
Bővebbet Bader Hermán cipész-
nél Alsólendván.**

Könyvnyomdamba

egy jó házból való fiu **tanonc**nak felvétetik.
BALKÁNYI ERNŐ, ALSÓLENDVA, Főut.

Szenzációs találmány!

**Az emberi kéz
mint sérvkötő!**

Kérjen ingyen prospektust.

Zárt borítékban portómentesen küldi

**POLLITZER SÉRV-
AMBULATORIUMA**

speciális orvosi rendelő-intézet Bpest,
VII, Rákóczi-ut 10. szám (Félemelet.)